

'Cruiŋe =nu, Pɔlv gba la

TITL

ye

1 ¹Mɔ Pɔlvu ni, -ɔɔ 'cruiŋe -gbo 'cru, 'mɔ -gbo, -ɔ mɔ Nyɪsua a -kuannunyɔ, kɔ -Yusu 'Klɪsɔ a -wɔnnanyɔ. Nyɪsua, nɔ- le 'mu, -ɛ die nu, 'mu nahuin =nu 'mu -hɛ, ɔ -ha 'le du 'mu, 'ke bu kuo =wlv ye, kɔ, 'ke bu yi -tɛɛ a tɔɔwin 'bii =nu, -u -a mu nunuklɔ =nu tɔɔ, -ɔɔ Nyɪsua a plɔ blee. ²Ke 'nu 'a nunue nu, -ɛ die nu, nahuin 'mue yi -tɛɛ, -ɛ mɔ, v kɔ 'klɔ yrayru =nu ni, -ɔ 'nɪnɪ -wɛ 'le. Ti =nu -kɔ 'yri Nyɪsua 'de la 'klɔ a nue, 'ke ɔ pue la 'le, 'ke bɔ -nyi la nahuin 'klɔɔ a -gbɛ. 'Plu gbegbe, Nyɪsua 'nɪ 'du -le hɪ. ³Ti =nu, ɔ po la 'le, -tɛ ɪ nyre 'o, 'ke ɔ naa 'le 'a win =nu 'mu, nahuin, v tɔɔ, 'ɔ tɔɔ -a mu 'klɔ yrayru a -gbɛ. -Tɪ a -gbɛ, nɪ- ɔ le 'mu, =bo =tu. Nyɪsua =nu, -ɔɔ -a mu waa, nɔ- le 'mu, =bo mu -tɪ a -gbɛ nahuin -ye ye =tu. ⁴Titi o, -mɔ 'nu -wɔn 'cru. -N 'we =nɔ 'na kɔkɔyɔ ye, -ɛ nue, -Yusu 'Klɪsɔ -do, nɔ- -a kuo =wlv ye. -A nɪ Bu Nyɪsua, ɔ kɔ -Yusu 'Klɪsɔ 'hɛɛn, -ɔ waa -a mu, bu nu -mu =hapɔde 'mu, kɔ, bu -nyi -mu kegbowɛɛnle.

-Te 'cɔɛ a ye'mvnaanyɔ a nunuklɔ, ɔ kɔ bɔ nɪ 'mu

⁵Ke 'n hie 'le -mu Kletɪblɔgba 'mu gbo, -ɛ die nu, -tɔplɪ =nu, -ɪ 'de wɛn a -hlɛntiee, =mui -hlɛntie. 'N nye -wɛ 'nɪ -hɔa, 'ke -bo na 'dɪɛ 'bii klɛ, -ɛ nɪ 'le Kletɪblɔgba 'mu, -ɛ die nu, =mu 'o nahuin gblɛ =tu, -ɛ 'we =nɔ ye, -tɛ 'n nu o 'a =tutue, v 'mu 'cɔɛ a ye'mvnaanyɔ 'mu 'ya.

⁶Nahuon -gbo, -ɔ di 'cɔɛ a ye'mvnaanyɔ 'mu 'ya, ɔ blɛ ye bɛ 'ya -hapɔnahuon 'mu. ɔ blɛ ye bɔ 'ya nyrɔɔ -do a tɔ.^a 'A 'yuo=pli kɔ bu kuo -Yusu 'Klɪsɔ =wlv ye, kɔ, 'waa nunuklɔ kɔ bɔ 'sii 'o ye, -ɛ die nu, nahuin 'bii 'mue 'ye, -ɛ mɔ, v 'nɪ nu =le 'yilɛnyrekɔ, kɔ, v kɔ 'o nahuin a 'o=tuule. ⁷'Cɔɛ a 'yie=tunyɔ, ɔ mɔ Nyɪsua a -kuannunyɔɔ nɪ. Nɛ- nue, 'yilɛnyredɛ =de

^a 1.6 -hee': ɔ 'de ye blɛ bɔ nu -wlawli.

'de kɔ bɛ nɪ 'le 'a nɪnuklɔ -hɛyri. ɔ 'de ye blɛ bɔ 'yaa 'le 'a dɪɔnɔ. ɔ 'de ye blɛ bɔ bi yɾu 'mu lɛ 'ɛ nɪ ti. ɔ 'de ye blɛ bɔ -hie 'a dɪɔnɔ nɔ wlɔn. ɔ 'de -wɛ ye blɛ bɔ kɔ 'kla. ɔ 'de -wɛ ye blɛ bɔ nʊɛ 'wliye 'mu 'dɔ. ⁸Kɛɛ, dɛ ɔ kɔ bɔ nu, nɛ- mɔ: nahuin =nʊ, -ʊʊ 'le -nɔ -wɔn pa, ɔ kɔ bɔ kuklu lɛ -tɛɛ. ɔ kɔ bɔ nʊɛ -hapʊdɛ a nʊnue 'mu. ɔ kɔ bɔ -hie 'lu lɛ -tɛɛ. Bɔ 'sii 'o ye, bɔ 'ya -tɛɛ a Nyɪsʊa a nahuon 'mu, bɔ yi 'a dɪɔnɔ a naalɛ. ⁹-Tɛɛ a Nyɪsʊa a -hapʊtitiɛ =nʊ, -aa nahuin tɔɔ, nɛ- kɔ -bɛ nɪ 'le 'a =wɪlʊ ke ti a pɛpɛ. -Yɛ ɔ kɔ 'hru, 'ke bɔ nu wintɛ a -gbɛ, bɔ -nyi =ʊ -ye 'klɪ, kɔ, ɔ 'mue -wɛ nahuin 'bii tɔɔ, 'ke nahuin =nʊ, -ʊʊ wintɛ a -gbɛ ye -wɔn, -ɛ mɔ, ʊʊ 'nɪ ka.

¹⁰Kɛ'ɛ nɪ, -bo nu 'o 'cʊɛ a ye'mʊnaanyʊ a gbɛ=tutue, -ɛ nue, nahuin 'plɔplɔ, ʊ 'de Nyɪsʊa a wintɛ a 'o=tuulɛ kɔ, 'plɪ 'waa =tutu-tɪ, ɪ 'nɪ da -lɛ dɛ =dɛ, kɔ, 'ʊʊ -wɛ nahuin kaa. Sɛyɪ-sɛyɪ, nahuin =nʊ, -ʊʊ -tɔplɪ a -gbɛ nu, 'waa 'plɔplɔ, nʊ- mɔ -Juukʊɛ, -ʊ -hɛ -Yusu a nahuin, 'plɪ -ʊ nyɪ =tu, -ɛ mɔ, -Yusu a nahuin 'bii, ʊ kɔ bʊ =tuu 'o -Juukʊɛ a tɛtɛi 'o. ¹¹'Cʊɛ a ye'mʊnaanyʊ, ʊ kɔ bʊ lɛ =nʊ, 'ke bʊ 'kee -tɔplɪdʊ a -gbɛ a tɔɔlɛ, -ɛ nue, ʊ nue nɪ, kayuo -ye gbo, nahuin 'bii 'ʊ -ha -hapʊ'hru bʊ wlɔn. -Tɔplɪdʊ, ʊʊ nahuin a -gbɛ tɔɔ, ʊ 'de ye blɛ bʊ tʊɪ =nʊ. Kɛɛ, ʊ nye 'nɪ nu, -ɛ die nu, ʊ 'mu 'wli 'ye. ¹²'Ke 'le Kletɪkʊɛ a -gbɛ -hɛyri, nahuon =dɛ nɪ la 'le, 'ɔ mɔ la 'waa winwlɔn-hɛnyɔ -ye. Nɔ- nyɪ la =tu, -ɛ mɔ: «Kletɪkʊɛ mɔ hɪnyʊʊ nɪ, ʊ 'we -nɔ -balʊdɛhʊɛi ye, kɔ, ʊ 'nɪ -hʊa -lɛ bʊ nu -kʊan. Dididɛɛ -dɔ a -tɪ, nɪ- ʊʊ 'lu -wɔn lɛ -hie.» ¹³Winwlɔn-hɛnyɔ a -gbɛ, ɔ =tu la -tɪ a -tɛɛ. Nɛ- nue, =nɪ nyu 'le -wɔn 'prɛɛ, -ye -bo klʊ 'yi 'mu, -ɛ die nu, dɛ =nʊ, -ɛ mɔ -tɪ a -tɛɛ, ʊ 'mue =wɪlʊ ye kuo. ¹⁴Le =nʊ, 'ke ʊ nɪ kʊɛ 'le 'klɛɛ lele -Juukʊɛ a hɪdatɪgbɪ -wɔn, -ɪ 'nɪnɪ da dɛ =dɛ, kɔ, ʊ nɪ kʊɛ 'le 'klɛɛ lele nahuin =nʊ a tɛtɛi -wɔn, -ʊ 'nɪnɪ -hʊa -tɪ a -tɛɛ.

¹⁵Nahuon a =wɪlʊ 'bʊ 'sii 'o ye, -ye -tɔplɪ 'bii =nʊ, ɔɔ nu, ɪ 'sii -wɛ 'o ye. Kɛɛ, nahuin =nʊ, -ʊ kɔ =wɪlʊ 'de 'o ye 'sii, 'plɪ -ʊ 'de Nyɪsʊa =wɪlʊ ye kuo, ʊ -mɛ -ye, -tɔplɪ 'bii =nʊ, ʊʊ nu, ɪ nyɾɛ lɛ 'yi. 'ɛ nɪ ti, 'yilɛnyɾɛ-tɔplɪ, nɪ- ʊʊ 'lu -wɔn lɛ -hie. Mɔ =betɪ bʊʊ 'yilɛnyɾɛ-tɔplɪ nu, -tʊɪ 'nɪ nu -lɛ. ¹⁶ʊ nyɪ 'nɪ =tu -tɛɛ, -ɛ mɔ, ʊ yi Nyɪsʊa nɪ, kɛɛ, 'yilɛnyɾɛ-tɔplɪ =nʊ, ʊʊ nu, ɪ nye nahuin 'nɪ tɔɔ, -ɛ mɔ, ʊ 'dio yi. ʊ 'nɪ =tuu -lɛ 'o Nyɪsʊa 'o. Dɛ =nʊ, Nyɪsʊa yɾaa, nɛ- ʊʊ nu. ʊ 'de 'klɪ kɔ, 'ke bʊ nu -hapʊdɛ.

Tɔɔ nahuin -tɛɛ a Nyɪsʊa a wintɛ

2 ¹-Mɛ -ye, tɔɔ nahuin -tɪ a -tɛɛ, -ɪ kʊɛ 'le Nyɪsʊa -wɔn gbo. ²Le kukunyʊ, ʊ nɪ -hie 'le 'waa dɪɔnɔ nɔ wlɔn. Bʊ nu -tɔplɪ =nʊ, -ɪ 'sii 'o ye, -ɛ die nu, nahuin 'mu 'o =tuu. Bʊ -hie 'lu lɛ -tɛɛ, ʊ 'mu 'waa dɪɔnɔ a naalɛ yi. Bʊ kuo Nyɪsʊa =wɪlʊ ye. Bʊ nʊɛ nahuin 'mu, 'ke 'le 'waa =wɪlʊ 'bii ke. Bʊ kɔ =wɪlʊ a 'lɪla, 'ke 'le =sʊɛ a 'yiye 'kwli 'mu.

³Nyɾukukui -mɛ -ye, le -wɛ =nʊ, -ɛ mɔ, 'waa 'yɾinaabʊɪ, ɪ kɔ bɪ blee Nyɪsʊa a plɔ. ʊ 'de ye blɛ bʊ nyɾɛ nahuin a 'dʊɪ 'yi lɛ. ʊ 'de ye blɛ bʊ -hie 'waa dɪɔnɔ nɔ wlɔn. ʊ kɔ bʊ pɔ =hapʊ-tɔ, ⁴-ɛ die nu, ʊ 'mue 'yuo nyɾuyuo

tɔɔ, 'ke bu nʉe 'waa tɔnʉ 'mʉ, kɔ 'waa 'yuo 'hɛɛn, ⁵kɔ, bu -hie 'lu lɛ -tɛɛ, ʉ 'mʉ 'waa dɔnʉ a naale yi, kɔ, 'waa 'yrinaabu 'mʉ 'o ye 'sii. Bu kɔ 'le 'waa kayu a -kʉan a dɛ -wɔn -tɛɛ. Bu nu 'yilɛnɔ-tɔplɪ. Bu =tuu 'o 'waa tɔnʉ 'o. 'Buʉ lɛ nu, -ye nahuin 'dɛɛ bu =tu -tɪ -hʉn, 'ke 'o Nyɪsʉa a wintɛ ke.

⁶Gblotayuo -mɛ -ye, le -wɛ =nʉ, 'ke bu -hie 'lu lɛ -tɛɛ, ʉ 'mʉ 'waa dɔnʉ a naale yi. ⁷-Na -gbɛ, 'nʉ -wɛ -mʉ 'nɪ le, 'yilɛnɔ-tɔplɪ -do, nɪ -bo nu, -ɛ die nu, -n 'bie gblotayuo, -tɛ 'waa 'yrinaabu, ɪ kɔ bɪ nɪ 'mʉ, ʉ 'mʉe yi. 'Bɪa -nɪ nyu tɔɔ, nʉe, bu yie, -ɛ mɔ, -n nʉe -tɪ a -tɛɛ 'mʉ nɪ. Tɔɔ -tɛɛ, -ɛ die nu, nahuin 'mʉ 'o -mʉ 'o =tuu. ⁸Dɛ =nʉ, -ɛ nɔ 'yi lɛ, nahuon =de 'de 'le -wɛ bɔ crɛkɛ, nɛ- -bo tɔɔ, -ɛ die nu, -tʉɪ 'mʉ -na yraanyʉ nu, 'bɪa 'bʉ 'nɪnɪ 'ye -tɪ 'klɪn -de bu =tu, 'ke 'o -a mʉ -wɔn.

⁹-Kuannunyʉ -mɛ -ye, le -wɛ =nʉ, bu =tuu 'o 'waa nyɪgblakɪ 'o 'ɛ nɪ ti. Bu nu dɛ =nʉ, -ɛɛ 'waa nyɪgblakɪ a -gbɛ a plɔ blee. ʉ kɔ =nʉ 'hɛɛn, ʉ nɪ 'cɛti 'le, ¹⁰kɔ, ʉ nɪ 'yri 'le 'waa -tɔplɪ. Kɛɛ, bu nu =hapʉ-kʉan, -ɛ die nu, 'waa nyɪgblakɪ 'mʉe 'ye, -ɛ mɔ, ʉ mɔ =hapʉnahuin nɪ. 'Bɪa 'buʉ lɛ nu, -ye Nyɪsʉa, -ɔ mɔ -a nɪ Waanyɔ, 'a wintɛ =nʉ, -aa tɔɔ, nahuin die 'o 'nɪ =tuu.

**Nyɪsʉa bɔ nʉe -a mʉ 'mʉ, nɛ-ɛ -a mʉ 'klɪ -nyi,
'plɪ -a nɪ nunuklɔ 'ɔɔ 'o ye 'sii**

¹¹-Tɪ -gbo, 'nʉ =tu, Nyɪsʉa a nahuin kɔ bu nui, -ɛ nʉe, Nyɪsʉa tʉɛ nahuin 'bii nɪ, -ɛ mɔ, ɔ nyu 'mʉ nu =hapʉdɛ, -ɛ die nu, ɔ 'mʉ waa. ¹²-Tɛ Nyɪsʉa nu lɛ 'a nunue, 'a -tɪ, -a yie nɪ, -ɛ mɔ, -a kɔ -ba hie 'o -a nɪ nunuklɔ =nʉ gbo, -ɔ 'nɪnɪ blee 'a plɔ, kɔ, -a 'de kɔ -ba nʉe 'klɔ a 'yilɛnyre-tɔplɪ 'mʉ, -u -a mʉ 'tʉ 'mʉ lɛ pue. Kɛɛ, ti 'bii -gbo, -aa nɔ 'klɔ ke -hi, -a kɔ -ba -hie 'lu lɛ -tɛɛ, kɔ, -a kɔ -ba nu dɛ =nʉ, -ɛɛ Nyɪsʉa a plɔ blee. ¹³Kɛ'ɛ nɪ, -ba nu, -ba -pre -nyrɔwɔ =nʉ, -ɔ kɔ 'mʉ -a nɪ Waanyɔ -Yusu 'Klɪsʉ, ɔ di 'le lele di, 'ke 'le 'a -tɪ a 'yi'bʉaale 'kwli 'mʉ. Nɔ- mɔ -a nɪ Nyɪsʉa. ¹⁴Nɔ- -ha 'a dɔnʉ, ɔ 'kʉ, 'ke 'o -a nɪ -ta 'mʉ, -ɛ die nu, ɔ 'mʉ -a mʉ =gbɪa, 'ke 'le -a nɪ dɛ 'kuku wɔn, kɔ, ɔ 'mʉe nu, -a 'mʉ 'o ye 'sii, 'ke 'o -nɔ ye. Kɛ'ɛ nɪ, ɔ nu, =a -hɛ 'a nahuin, =a nʉe 'mʉ, 'ke -ba nu =hapʉdɛ 'ɛ nɪ ti.

¹⁵-Tɔplɪ a -gbɛ, nɪ- -bo tɔɔ nahuin, -nyu 'klɪ, kɔ, -gbɛɛ nahuin =nʉ, -ʉ 'nɪnɪ 'wɔn -tɪ. 'Klɪ =nʉ, Nyɪsʉa -nyi -mʉ, nɪ- kɔ 'kwli 'mʉ -bo 'prɛɛ 'le. =Nɪ -hʉɛn 'le -wɔn 'mʉ, nahuin nɪ yraa 'le -tɪ =nʉ, -nɪ =tu.

-Tɛ Nyɪsʉa a nahuin a nunuklɔ, ɔ kɔ bɔ nɪ 'mʉ

3 ¹Le Nyɪsʉa a nahuin, -ɛ mɔ, ʉ kɔ bu =tuu 'o 'blɔgbɪa a ye'mʉnaanyʉ 'bii 'o. Bu nu dɛ =nʉ, 'blɔgbɪa a ye'mʉnaanyʉ a -gbɛ, ʉʉ =tu. Bu nʉe 'mʉ 'ɛ nɪ ti, bu nu =hapʉdɛ. ²Le =nʉ, ʉ nɪ =tu 'le nahuin -tɪ -hʉn yɛɛ, kɔ, ʉ nɪ po 'le =yʉɛ. Kɛɛ, 'waa =wɪ bɪ nɔ 'yi lɛ, bu =tuu 'o nahuin 'bii 'o.

³Kɛ'ɛ nɪ, -bo nu 'waa leele, -ɛ nʉe, -a nɪ -gbɛ, ti -hi la a ti 'yri, -a 'de la 'lu a lɛ-hiele kɔ. -A 'nɪ =tuu =le la 'o nahuin. -A 'waan la =hapʉ'hru nɪ. 'Yilɛnyre-tɔplɪ a gbleglebi, nɪ- -aa la nu. ɪ -do a -gbɛ, nɪ- -aa la 'lu -wɔn

le -hie, =aa la ca =tu. Nahuin yraa la -a mu ni, -a ni -gbe, -a yruu la -we.
 4=Hapukɔ, =aa la le nu, keɛ, Nyɩsua =nu, -ɔ mɔ -a ni Waanyɔ, ɔ tɩe -a mu
 ni, -ɛ mɔ, ɔɔ nahuin 'bii' mu nu -hapudɛ, kɔ, ɔ nuu 'mu ni' dɔ. 5ɛ =hen
 'nyre, ɔ waa -a mu ni, 'ke 'le -gbugbekɔ 'kwli' mu. ɛ 'de -baa -hapu-tɔpli
 nu a -ti, ɔ 'de -a mu waa. Keɛ, ɔ waa -a mu ni, -ɛ nue, ɔ 'ye -a ni wɔli.
 Dɛ 'kuku =nu, -ɛ ni la 'o -a mu 'lu, ɔ -hiɛ 'o =o. ɔ nue ni, 'ke 'le 'a -Hihiu a
 'kl' kwli' mu, -ɛ die nu, -a 'mu kuɛwu 'hɔn nu, kɔ, -a 'mu 'klɔ yrayru kɔ.
 6Nyɩsua nue ni, 'a -Hihiu 'v kɔɔ -a mu win ke 'bii, dɛ =nu, -a ni Waanyɔ
 -Yusu 'Klɩsu nu a -ti. 7Kɛ'ɛ ni, ɔ nu 'a nunue, -ɛ die nu, -a 'mu 'klɔ yrayru
 =nu kɔ, -ɔ 'nɩnɩ -wɛ 'le, -ɔ kɔ -ti -a yi, ɔ di -a mu -nyi, -a nyo -pre. Kɛ'ɛ ni,
 ɛ ni 'mu, -ɛ nue, ɔ nu -a mu 'mu -hapudɛ, 'ke 'le -gbugbekɔ 'kwli' mu, kɔ, ɔ
 'sii 'o -a mu ye, 'ke 'o 'a dɔnu ye.

8-Tɩ =nu, 'nu =tu, ɩ mɔ -ti a -tɛɛ ni. 'N nye 'nɩ -hva, 'ke -bo 'nu ke, -ɛ die
 nu, nahuin =nu, -v kuo Nyɩsua =wlv ye, v 'mu 'o 'cipi, v 'mu -hapudɛ nu.
 Winte -gbo, -aa tɔɔ, nɛ- nɔ 'yi le, 'ɛɛ nahuin 'mu -he. 9Gble =nu, -ɛ 'nɩnɩ da
 dɛ =de, =nɩ po 'le 'le -na wuntɔ. 'Bia nahuin 'buu gble po, 'ke 'o -a ni bunu a
 -hrɩn a -hrɩn a dɛ ke, =nɩ po 'le 'le wuntɔ. ɔ kɔ -mu 'hɛɛn, a ni po 'le =yɔɛ.
 Kɔ, a ni po 'le gble, 'ke 'o Moise a tetei ke. -Tɔpli a -gbe, ɩ 'nɩ da =le dɛ =de,
 kɔ, ɩ 'nɩ -hɛ =le nahuin 'mu. 10Nahuon 'bɔɔ -Yusu a nahuin yre -gbugba,
 ye-hɛdɛ, tio. 'Bɔ 'kɩɛ gbɛɛ 'lu -wɔn, tio lele. 'Bɔ 'kɩɛ 'dee wen -mu nva ye
 gbo a pue, -ye -bo hron -wɔn. 11'Be -n yie ni, -ɛ mɔ, nahuindv a -gbe, -vv
 le nu, v 'waan -hapu'hru ni. ɔ mɔ dɛ'kukununyv'v ni. 'Waa dɛ 'kuku a
 -gbe, vv nu, ɛ nye nahuin 'nɩ tɔɔ, -ɛ mɔ, 'ke v ni 'le kɩka -heyri.

'Lele'bɔɔwinte

12'N di le nahuon, 'ke 'le -mu -wɔn. 'Bɛ 'de Atimasi, -ye Tisiku ni. 'Bɔ
 di 'le, -ye -bo =tu 'o 'klɩ, -bo mu 'le Nikopolidɔ 'mu, =mu 'le 'mu gbo ye, -ɛ
 nue, 'n pue 'le =le, cɛ a ti 'yri, 'ke 'n di 'le gbo mu ni. 13Nahuin =nu, -v mɔ
 Sinasi, -ɔ yi tetei, ɔ kɔ Apɔlɔsi 'hɛɛn, 'buu 'le 'a mu -wɔn 'mu -hɔn, -hu
 'mu, 'ke 'o 'dagba a -ta 'mu, -ɛ die nu, 'waa -tɔpli 'mu =cɛ. 14Nahuin =nu, -v
 kuo -Yusu 'Klɩsu =wlv ye, -ɛ 'we =nɔ -a mu ye, bu 'nyɩ -wɛ -tɛ v di nu, v 'mu
 -hapudɛ nu 'ɛ ni ti, -ɛ die nu, v 'mu nahuin =nu 'mu -hɛ, -vv -sɩɛ 'ye. 'Bia
 'buu le nu, -ye 'waa nunuklɔ 'dɛɛ bɔ 'ya -gbugbe 'mu.

15Nahuin 'bii, -v kɔ 'mu 'hɛɛn, -v ni kɔ, v -gba -mu wɔn le -tɛɛ. -A =gba
 -wɛ Nyɩsua a nahuin 'bii wɔn le, -v nɩɛ -a mu 'mu. Nyɩsua bɔ nu a 'bii
 -hapudɛ 'mu.